

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA ROCZNA
30 ZŁOTYCH.

OD 6 EGZEMPLARZY 25 ZŁ.

NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY.

KONTO CZEKOWE W P. K. O. 52.020

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA,
MARSZAŁKOWSKA 81a

TELEFONY: REDAKCJI 9-66-06.
ADMINISTRACJI 9-61-92.

Redakcja rękopisów nadesłanych
nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł.—¹/₃ str.
175 zł.—¹/₄ str. 87 zł 50 gr. Poza tekstem za str.
250 zł.—¹/₂ str. 125 zł., ¹/₄ str. 62 zł. 50 gr.
Publikacje bilansów o 50%⁰/₁₀ drożej. Ogłoszenia
instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł, ¹/₂ str.
60 zł.—¹/₄ str. 30 zł.

Redaktor — Dr. Mauryś Zdzisław Jaroszyński.

ROK XVI.

WARSZAWA, 22 LIPCA 1934 r.

Nr. 29

TREŚĆ Nr. 29. Od Redakcji. Odezwa Ogólnopolskiego Komitetu Ofiarom Powodzi. Charakter prawny Powiatowego Funduszu Emerytalnego — *Wacław Dulinicz*. Zmniejszenie wydatków w gospodarstwach rolnych — A. Sprawy bieżące. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Wydawnictwa nadesłane.

O D R E D A K C J I

Tegoroczna klęska powodzi, która dotknęła nieomal całe województwo krakowskie i części województw kieleckiego i lwowskiego, przekracza swymi rozmiarami i grozą podobne wypadki z lat poprzednich.

Akcja pomocy bezpośrednim ofiarom powodzi oraz akcja odbudowy zniszczonych terenów wymaga natychmiastowego uaktywnienia wszystkich sił społeczeństwa i zorganizowania ich do planowego działania.

W szeregu niosących pomoc nie może braknąć i nie braknie samorządu terytorjalnego. Tembardziej, że jako organizacja stała i mocnymi korzeniami tkwiąca w społeczeństwie, samorząd może najrychlej i najskuteczniej przeprowadzić konieczną mobilizację sił i środków.

Nie wątpimy, że jak zawsze, tak i w tym wypadku samorząd nie zawiedzie pokładanych w nim nadziei.

REDAKCJA.

Odezwa Ogólnopolskiego Komitetu Ofiarom Powodzi

Obywatele!

Straszliwa klęska dotknęła południowe, ludne i najpiękniejsze powiaty Rzeczypospolitej. Setki kilometrów ziemi, położonej wzdłuż rzek i potoków górskich, zalane zostały przez szalejący żywioł powodzi.

Zniszczył on plony i domostwa, porwał ciężko zapracowany dobytek mieszkańców wsi i miast, pozrywał mosty, uszkodził drogi i tory kolejowe, pochłaniając ponad setkę istnień ludzkich.

Nad zalanymi wodą terenami unosi się widmo nędzy.

Czyje serce nie zadrży w tym tragicznym momencie? Kto pozostanie obojętnym w obliczu bólu i głodu wielu tysięcy ofiar tej olbrzymiej katastrofy.

Świadomość ogromnych rozmiarów klęski, świadomość biedy ludzkiej i poczucie solidarności narodowej z mieszkańcami zalanych terenów — nakładają na nas twardy mus i szczytny obowiązek przyjęcia tej ludności z pomocą.

Akcja władz państwowych i całego społeczeństwa zjednoczyć się powinny w jednym wspólnym wysiłku ratowania powodzi.

Dla przeprowadzenia tej akcji pod wysokim protektoratem Prezydenta Rzeczypospolitej prof. Ignacego Mościckiego i Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego utworzony został ogólnopolski Komitet Pomocy Ofiarom Powodzi; w najbliższych

zaś dniach powołane będą komitety wojewódzkie i lokalne.

Obywatele!

Rozpacz matek i płacz dzieci apeluje do waszych sumień i serc.

Spełnijcie swój obowiązek. Spieszcie z ofiarami w gotówce i w naturze.

Najszerza pomoc wasza uzupełni akcję ratunkową, podjętą już w znacznych rozmiarach przez Rząd.

Pomoc musi być szybka i skuteczna.

Nie wolno nam ustać w pracy, dopóki zgodnym wysiłkiem nie odbudujemy tego, co zniszczył nieubłagany żywioł.

Nie wolno nam spocząć, dopóki nie zapewnimy naszym braciom dachu nad głową, możliwości pracy i istnienia.

Warszawa, dn. 18 lipca 1934 r.

Prezydjum Ogólnopolskiego Komitetu
Pomocy Ofiarom Powodzi

Prezes: dr. Stefan Hubicki;

Wiceprezesa: dr. Stanisław Jurkiewicz, inż. Czesław Klarner;

Skarbnik: dr. Henryk Gruber;

Sekretarz Generalny: Gustaw Zieliński.

Biuro Komitetu mieści się w Prezydjum Rady Ministrów, Krakowskie Przedmieście.

Charakter prawny Powiatowego Funduszu Emerytalnego

Przy analizie sprawy ubezpieczenia emerytalnego pracowników samorządowych nasuwa się zko-lei¹⁾ zagadnienie struktury i charakteru prawnego powiatowego funduszu emerytalnego.

Na samym wstępie muszę podkreślić, że statuty emerytalne zagadnienie to traktują po macoszemu i regulują zaledwie drobne jego fragmenty. Interpretacja zaś słowna tych fragmentów doprowadziaby do wyników zgola błędnych i wadliwych.

W interesującej nas kwestji zasadnicze przepisy zawierają paragrafy: 1, 3, 4 i 6.

Paragraf 3 orzeka, że na pokrycie świadczeń, przewidzianych w statucie emerytalnym „tworzy się fundusz emerytalny“. Dopóki statut emerytalny obejmuje pracowników jednego tylko związku komunalnego, sytuacja jest jasna. Przez „utworzenie funduszu emerytalnego“ należy wówczas rozumieć wydzielenie z majątku związku samorządowego pewnej części tego majątku z jednoczesnym przeznaczeniem dochodów bądź kapitału z tego źródła na pokrycie określonych celów. Obojętną jest kwestją, czy to wydzielenie odbywa się jednorazowo, czy też następuje stopniowo przez przelew określonych ilościowo bądź procentowo kwot na określony rachunek. Tak utworzony fundusz pozostaje w dalszym ciągu własnością związku, który go utworzył i zarząd nim spoczywa w rękach organów ustrojowych danego związku. Cel takiej tranzakcji rachunkowej jest jasny i zrozumiały: utworzenie odpowiedniego pokrycia na wydatki przyszłych okresów budżetowych.

Sytuacja się jednak komplikuje, gdy „tworzy się fundusz“ na pokrycie świadczeń emerytalnych pracowników kilku związków samorządowych. Sytuacja taka jest powszechna. Z reguły bowiem, za wyjątkiem funduszy emerytalnych miast wydzielonych i nielicznych wypadków utworzenia odrębnych funduszy przez miasta niewydzielone, t. zw. powiatowe fundusze emerytalne mają służyć na pokrycie świadczeń pracowników, zatrudnionych przez kilka związków samorządowych.

Powołane wyżej przepisy sugerują, że w tym wypadku istnieje odrębny fundusz, o własnym majątku, niezależny od majątku związków samorządowych współpracujących przy jego tworzeniu. Sugestia ta występuje szczególnie jaskrawo w zdaniu, zawartem w paragrafie i, który brzmi: „Powiatowy związek komunalny oraz gminy wiejskie, miejskie niewydzielone, przystępując do określonego statutu niniejszym funduszu emerytalnego“ przyjmują i t. d....“ Z tak skonstruowanego zdania wynika refleks istnienia odrębnego, pod względem prawnym, funduszu, do którego przystępują określone osoby prawne. Refleks ten wyłania się i z określenia, użytego w paragrafie 3, oświadczającego, że jakiś organ, działający w imieniu funduszu może przyjmować na jego rzecz dary, dotacje, zapisy, że fun-

dusz może posiadać majątek w formie kapitałów i innych składników („od kapitałów funduszowych oraz inne dochody z majątku funduszu emerytalnego“).

Sądzę jednak, że, mimo powyższych sugestji, powiatowy fundusz emerytalny nie jest osobą prawną. Przeczy temu nie tylko przepis, zawarty w paragrafie 48, głoszący, że osobą występującą w sądach jest związek, zatrudniający pracodawca, a więc odbierający funduszowi zdolność procesową, ale przede wszystkim i ta okoliczność, że fundusz nie posiada własnej zdolności do działania, nie zaciąga sam żadnych wobec nikogo zobowiązań. Za zobowiązania bowiem płynące z ubezpieczenia odpowiadają wobec ubezpieczonych poszczególne związki samorządowe (§ 6).

Fundusz emerytalny tedy w konstrukcji statutowej jest pozbawiony własnej osobowości prawnej.

Istnieje również pogląd, że statut realizuje koncepcję funduszu emerytalnego, tworzonego przez jeden związek samorządowy, do którego przystępują inne związki. Według tego poglądu związek tworzący fundusz spełnia rolę zakładu ubezpieczeniowego.

Koncepcja ta jednak nie znajduje potwierdzenia w tekście statutu, przeciwnie powoływany już paragraf 48 statutu wyraźnie przekreśla możliwość wysunięcia takiego poglądu. Gdyby bowiem jeden ze związków miał spełniać rolę zakładu ubezpieczeniowego, to on tylko i wyłącznie byłby w sporze zainteresowany, on tylko wyłącznie mógłby mieć i czynną i bierną legitymację procesową. Wyłącza możliwość wysnucia takiego wniosku i przepis, zawarty w paragrafie 6. Koncepcja tworząca ze związku samorządowego administrującego funduszem zakład ubezpieczeniowy wyłącza automatycznie odpowiedzialność za zobowiązania wszystkich poza związkiem — zakładem. Tekst statutu stoi natomiast na wyraźnie odmiennem stanowisku, głosząc wyłączną odpowiedzialność poszczególnych związków zainteresowanych, wyłączając natomiast odpowiedzialność pozostałych związków i samego funduszu (§ 6).

Zdaniem moim statut emerytalny nie realizuje konsekwentnie żadnej koncepcji organizacyjnej i nieomal każdy z przepisów, omawiających kwestję charakteru i struktury funduszu emerytalnego, jest wyrazem innego poglądu.

Może jeszcze najwięcej za sobą przesłanek posiadać będzie teza, że statut emerytalny realizuje, może mimowoli i mimo innych zamierzeń, koncepcję istnienia oddzielnego funduszu emerytalnego dla każdego związku samorządowego i stanowiącego jego własność. W konstrukcji statutowej każdy ze związków samorządowych, realizujących zasadę ubezpieczenia emerytalnego pracowników samorządowych we własnym zakresie działania, przyjmuje zobowiązania określone w statucie na siebie, (§ 7), za zobowiązania te sam osobiście odpowiada (§ 6), bez względu na stan funduszu, mimo tego nawet, że zasoby funduszu wystarczają na pokrycie przypadających świadczeń, odpowiada wyłącznie za świadczenia, określone

1) Patrz art. p. t. Charakter prawny ubezpieczenia emerytalnego pracowników samorządowych — Samorząd Nr. 28.

w § 7, 13 ust. 2, § 10 ust. 1 p. 2, § 22 i 39 ust. 3, (§ 6) ma wyłączne prawo występowania w sporze w charakterze strony (§ 48). Prawnie tedy dla pracownika istnieje tylko w charakterze zobowiązane-go zatrudniającego go związek i jego fundusze.

Jaką rolę tedy spełnia fundusz emerytalny, stworzony paragrafem 3 statutu. Pod względem prawnym jest on zbiorem funduszy poszczególnych związków samorządowych, ulokowanych w jednym miejscu, jest on połączeniem rezerw poszczególnych związków samorządowych, przeznaczonych do spełniania określonych potrzeb, przekazanych do administrowania (nie do rozrządzania) przez organ jednego ze związków samorządowych.

Sądzę, że na poparcie mej tezy może ponadto służyć przepis, zawarty w paragrafie 50. Przepis ten daje możliwość „wystąpienia z funduszu“. Rozrachunki w tym wypadku winny być przeprowadzone na zasadach paragrafu 5. To znaczy, że związek samorządowy, występując z funduszu, bądź zgłosi pracowników do Z. U. P. U. i cały „swoj“ fundusz przekaże do tego zakładu, bądź zorganizuje ubezpieczenie we własnym zakresie działania i zmieni miejsce lokaty „swego“ funduszu.

W tej koncepcji rola „powiatowego funduszu emerytalnego“ jest nikła i zupełnie niewspółmierna do tych nadziei, jakie w nim położono, sprowadza się ona zasadniczo do skłaniania związków samorządowych, współpracujących w tym funduszu, do przymusowego oszczędzania pewnych kwot bez względu na wyniki gospodarki budżetowej. Natomiast bynajmniej nie spełnia „powiatowy fundusz emerytalny“ roli reasekuratora między poszczególnymi związkami samorządowymi. Według mego mniemania, roli tej nie może spełniać choćby z tego powodu, że z chwilą, gdy fundusz nie wystarczy na pokrycie istniejących świadczeń, każdy ze związków samorządowych zamiast pokrywać niedobór będzie wolał (jeżeli to rachunkowo będzie dla niego korzystne) skorzystać z przepisu umożliwiającego mu wystąpienie. W konsekwencji nastąpi rozłączenie „rozasekurowanie“, każdy związek weźmie „swoj“ fundusz i „swoich emerytów“, tembardziej, że w wypadku trudności finansowych funduszu emeryci sami przyjdą do związków, które ich zatrudniały z żądaniem wypłacania im należnych świadczeń.

Powyższe rozważania upoważniają mnie do wy-

snucia twierdzenia, że „powiatowy fundusz emerytalny“ jest fikcją, tworem, który nigdy nie będzie mógł zrealizować pokładanych w nim nadziei. Okoliczność, że narazie fikcja ta trwa i sugeruje wiarę w swoją moc, tłumaczy się, zdaniem mojem, tem, że obecnie świadczenia, jakie statut zapewnia, płacone są w przeważającej liczbie wypadków nie z kapitałów ulokowanych w funduszach, a z ogólnych sum budżetowych związków samorządowych. W wypadku bowiem zwolnienia pracownika z prawem do odprawy z sum funduszu, poza przelewem zebranych składek, nic się nie płaci, nie obciążają również tych sum emerytury pracowników zwolnionych z powodu rozwiązania umowy o pracę. Gdy jednak emeryci zwolnieni w trybie § 19 osiągną 60 lat życia, bądź wcześniej staną się niezdolni do wykonywania swego zawodu, świadczenia ich przejdą na rachunek funduszu. Ponieważ liczba tych osób jest bardzo znaczna, przeto wydatki z tego tytułu w bardzo poważny sposób zaciągają na funduszach.

Utworzony stan, zdaniem mojem, jest wadliwy. Struktura istniejących „powiatowych funduszy emerytalnych“ nie daje koniecznej w ubezpieczeniu gwarancji wykonania udzielonych i zaciągniętych zobowiązań. Poszczególne związki samorządowe, szczególnie gminy wiejskie, są zbyt małe, by ich budżety wytrzymały świadczenia emerytalne. Zapowiedziana reasekuracja faktycznie wogóle nie istnieje i każdy ze związków, według koncepcji statutowych, ponosi odpowiedzialność wyłączną za zdarzenia, jakie wynikną wśród jego pracowników.

Sądzę, że stan ten może ulec zmianie na lepsze jedynie przez zrealizowanie koncepcji powierzenia zorganizowania ubezpieczenia pracowników samorządowych przez osobę trzecią. Osobą tą może być zarówno Zakład Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych, jak i Specjalny Zakład Ubezpieczeń Pracowników Samorządowych, w każdym bądź razie winna być to osoba wyłącznie i jedynie odpowiedzialna za świadczenia, z wyłączeniem jakiegokolwiek odpowiedzialności poszczególnych związków samorządowych. Do obowiązków poszczególnych związków samorządowych w dziedzinie ubezpieczenia emerytalnego winno należeć jedynie zgłoszenie pracownika do ubezpieczenia i opłacanie należnych składek.

Wacław Dulinić.

Zmniejszenie wydatków w gospodarstwach rolnych

Skoro podniesienie cen artykułów rolnych, jak to wskazywaliśmy w poprzednich numerach „Samorządu“, ma w najbliższym okresie widoki dość ograniczone — nasuwa się drugie zagadnienie zmniejszenia wydatków, ciężących na gospodarstwach rolnych.

Z wydatków na pierwszy plan wysuwają się dwie kategorie, które najbardziej ciężą i dezorganizują gospodarstwa rolne. Do pierwszej kategorii zaliczamy wydatki związane z zadłużeniem gospodarstw rolnych. Do drugiej kupno artykułów przemysłowych, potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego lub utrzymania rodzin gospodarzy.

Możnaby tu jeszcze mówić o trzeciej kategorii wydatków t. j. o obciążeniach podatkowych, a zwłaszcza o sposobie ich pobierania, zwiększającym przez egzekucję ciężary ustawami określone, ale to zagadnienie narazie pominiemy.

Sprawa zadłużenia gospodarstw rolnych jest jedną z najpoważniejszych zagadnień w rolnictwie. Zadłużenie to bowiem doszło do poważnych rozmiarów. Ministerstwo Rolnictwa już w 1931 r. obliczało je na 3.850 milionów zł. Cyfrę tę Wydział Ekonomiki Rolniczej Drobnych Gospodarstw Wiejskich w pracy Antoniego Stefana Brody p. t. „Zadłużenie drob-

nych gospodarstw na dzień 1 lipca 1931 r.“ — zaostrza uwagę, że wymagałaby jednak „korekty in plus“ jeśli chodzi o ogólne obciążenie; nie uwzględniono tam bowiem kredytu prywatnego gotówkowego, ani prywatnego towarowego, niema także spłat rodzinnych“. To też inni obliczają, że zadłużenie w rolnictwie przekracza cyfrę 5 miliardów złotych.

Jak powstało to zadłużenie? Przecież wiadomo nam, że rolnictwo z okresu inflacji wyszło z minimalnym zadłużeniem. Zadłużenie więc rolnictwa powstało w okresie 10 lat poinflacyjnych. Do pewnej wysokości zadłużenie to wiąże się z reformą rolą, z popieraniem intensywności gospodarstw przez Państwowy Bank Rolny, ale do pewnych tylko granic. Główny Urząd Statystyczny w pracy p. t. „Rozdział kredytów bankowych w Polsce“ oblicza, iż wszystkie banki państwowe i komunalne udzieliły rolnictwu na dzień 31 października 1932 roku kredytów na sumę 864 miliony, z czego rolnikom indywidualnie i grupowo 756 milionów, a spółkom wodnym, maszynowym i t. p. 108 milionów. Sam Państwowy Bank Rolny udzielił rolnictwu na ten dzień 803 miliony zł., z czego rolnikom indywidualnie i grupowo 696 milionów zł., a spółkom wodnym maszynowym i t. p. 107 milionów. Gros więc zadłużenia stanowią pożyczki prywatne lub, jak dla większości własności, pożyczki z banków prywatnych, czy towarzystw kredytowych.

Jeżeli chodzi o własność drobną, to jej długi rosły z lichwiarskich pożyczek. Wskazują na to prace, oparte na podstawie zebranych różnymi drogami ankiet¹⁾.

Z zadłużeń tych rolnicy nie są w możności wywiązywać się w obecnych warunkach gospodarczych, przy cenach tak niskich na produkty rolne. Ustawy ochronne, utrudniające wierzycielom zlicytowanie gospodarstw rolnych, zwłaszcza postępowanie przed komisjami rozjemczymi, odkładają wprawdzie wiążącą nad poszczególnymi warsztatami rolnymi katastrofę, nie rozstrzygają jednak zagadnienia. W obecnych warunkach rolnicy nie są w możności dotrzymania nawet warunków układu, albowiem i procenty od należności są wysokie i spłacalność pożyczki rozłożona jest na terminy zbyt krótkie. Zresztą i postępowanie przed komisjami rozjemczymi także jest dość kosztowne i kłopotliwe. Konwersja długów rolniczych, zapoczątkowana przez Bank Akceptacyjny, dotyczy przeważnie należności bankom państwowym, kasom komunalnym, spółdzielniom i t. p. Układy na dzień 1 maja wynosiły 30.934 wypadki na sumę 56½ milionów złotych. Jest to jak narazie pomoc niewielka.

Zdawało się, że ustawy ochraniające rolników — dłużników, spowodują zjawisko gromadzenia oszczędności w komunalnych kasach oszczędności,

w gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych, w kasach Stefczyka, albowiem pożyczanie nadal rolnikom stawało się dla wierzycieli dość ryzykowne.

Nagromadzenie oszczędności w wymienionych kasach, mogłoby ułatwić pracę nad oddłużeniem rolnictwa. Wierzyciele, wobec trudności wycofania swego długu z gospodarstw rolnych, szliby niewątpliwie na poważne ustępstwa, obniżając sumę im należną. Kasy komunalne czy spółdzielnie kredytowe mogłyby ze swoich wkładów umożliwiać rolnikom takie transakcje. Znam wypadki, że wierzyciele redukowali swoją należność do 50 a nawet 25% byle otrzymać od razu gotówkę.

Niestety, droga ta okazała się niemożliwą ze względu na to, że oszczędności niedopisały w postaci wkładów, tak w komunalnych kasach oszczędności jak i w spółdzielniach kredytowych. Wogóle oszczędności w Polsce w postaci wkładów narastały bardzo powoli a w roku 1933 zostały dalej zahamowane. W 1932 roku wynosiły one 1.027 milionów zł., gdy w 1933 — 1.073 miliony. Wzrost więc mamy bardzo niewielki.

Dlatego więc akcja oddłużeniowa, tą drogą prowadzona, niema widoków powodzenia.

Rozkładanie na raty długoterminowe, czy to kredytów długoterminowych i meljoracyjnych, jak to czyni Państwowy Bank Rolny, obniżanie procentów do 6%, jest wprawdzie poważną ulgą i mogłoby dać dobre wyniki, gdyby ceny produkcji rolnej umożliwiały gospodarowanie z poważniejszym zyskiem. Zresztą, obniżenie procentów nie jest w żadnym stosunku do obniżenia cen ziemi i cen produktów rolnych. Bo jeżeli ceny ziemi i ceny produktów rolnych obniżyły się do jednej trzeciej z okresu zaciągania pożyczki, to 6% od pożyczek wyrastają w tym stosunku na 18%.

W tych warunkach nasuwa się zagadnienie obniżenia poważnego zadłużeń rolniczych, zwłaszcza tych, które narosły przez lichwiarskie procenty, albo ogłoszenia dłuższego moratorium, aż do czasu, kiedy zwyżka produktów rolnych pozwoli gospodarować z zyskiem i spłacać ciężące na gospodarstwach zadłużenia.

Dobroczynną rolę w dziedzinie oddłużania odegrałyby większe kapitały, gdyby mogły być uzyskane przez państwo lub kasy oszczędności i wprowadzone zostały do akcji oddłużeniowej. Może nie potrzebowały by wtedy uciekać się do wyżej wymienionych radykalnych cięć, na które weszło ustawodawstwo sąsiadujące z nami Rumunji.

Drugim zagadnieniem ułatwiającym gospodarowanie warsztatów rolnych, jest obniżenie produktów przemysłowych, potrzebnych rolnikowi. Dane statystyczne wykazują, że w stosunku do cen rolniczych produkty przemysłowe w ostatnich latach dalej wzrosły, otwierając jeszcze bardziej przysłowio- we nożyce.

W kilogramach żyta, rozpięcie to wyraża się w następujących cyfrach¹⁾:

1) T. Zakrzewski: Lichwa na wsi. Warszawa, 1927 r.
Z. Sobierajska i J. Krzyczkowski: Przyczynki do poznania stosunków kredytowych wśród drobnej własności rolnej w województwach centralnych i wschodnich. Warszawa, 1931 r.

S. T. Makowski: Stopa procentowa na wsi w lecie 1931 r. „Rolnictwo“ — grudzień 1931 r.

Antoni St. Broda: Zadłużenie drobnych gospodarstw na dzień 1 lipca 1931 roku. Warszawa, 1932 r.

1) „Mały Rocznik Statystyczny“ — 1934 r.

	1931/32	1932/33	W lutym 1934 r.
Pług	191	237	273
Superfosfat 10 kg.	27	40	51
Garnek emlj. 10 szt.	127	158	178
Kamasze 1 para	150	171	192
Madepolam 10 m.	75	93	106
Cukier 10 kg.	72	90	110
Sól 10 kg.	16	22	27
Węgiel 100 kg.	35	43	49
Nafta 10 kg.	33	35	42

Jak z tego widzimy, pogorszenie się rolnictwa w stosunku do przemysłu jest poważne. A przecież te artykuły, a z niemi i wiele innych, muszą być nabywane przez rodziny rolników, co niewątpliwie pogarsza bardzo ich sytuację gospodarczą.

Dlatego też nasuwa się konieczność, zapowiedziana już dawniej, obniżania cen produktów przemysłowych dla ulżenia w dzisiejszych warunkach rolnictwu.

A.

Sprawy bieżące

REGULAMIN KOMISJI REWIZYJNEJ RADY POWIATOWEJ I INSTRUKCJA W SPRAWIE PRZEPROWADZENIA REWIZJI PRZEZ KOMISJĘ REWIZYJNĄ.

Ustawa z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego powołała komisję rewizyjną, jako stały organ rady powiatowej w zakresie kontroli nad działalnością finansową i gospodarczą organów zarządzających powiatowego związku samorządowego. Organizacja wewnętrzna oraz zasady działalności komisji rewizyjnej ustala rada powiatowa w drodze regulaminu czynności komisji, który podlega zatwierdzeniu władzy nadzorczej.

Licząc się z trudnościami, na jakie mogłyby natrafić poszczególne rady powiatowe przy opracowaniu regulaminu, Związek Powiatów R. P. podjął się opracowania wzoru regulaminu komisji rewizyjnej i instrukcji w sprawie przeprowadzania rewizji przez komisję rewizyjną.

Praca powyższa uzgodniona została z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, które wyda pismo okólnie do P. P. Wojewodów z tem, żeby regulaminy i instrukcje, uchwalane przez rady powiatowe, były zatwierdzane przez P. P. Wojewodów przy współudziale Wydziałów Wojewódzkich (Izb Wojewódzkich) na zasadzie art. 62 ustawy samorządowej z dn. 23 marca 1933 r., o ile nie będą odbiegały od norm regulaminu i instrukcji, opracowanych przez Związek Powiatów R. P.

Ze względu na to, że Regulamin i Instrukcja zawierają szereg praktycznych wskazań, w jaki sposób komisja rewizyjna winna spełniać swe czynności, pożądanem byłoby nabycie tego wydawnictwa dla wszystkich członków komisji rewizyjnych, co przyczyni się niewątpliwie do należytego spełniania przez komisje rewizyjne wewnętrznej kontroli w powiatowych związkach samorządowych.

W SPRAWIE SZCZEGÓŁOWEGO PROGRAMU EGZAMINÓW DLA KANDYDATÓW NA SEKRETARZY GMINNYCH.

W powyższej sprawie Minister Spraw Wewnętrznych wystosował do wojewodów (z wyjątkiem śląskiego) następujący okólnik Nr. 85 z dnia 13.6.1934 r.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 27.II.1934 roku w sprawie kwalifikacji sekretarzy gminnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 144) w § 4 ustala przedmioty, z których odbywać się będzie egzamin praktyczny kandydatów na stanowisko sekretarza gminnego. Egzamin obejmuje 15 przedmiotów, których znajomość będzie niezbędną pracownikowi na stanowisku sekretarza gminy w przyszłej jego pracy. Dążąc do ustalenia zakresu tych przedmiotów oraz jednolitego sposobu egzaminowania kandydatów na sekretarzy gminnych — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych opracowało szczegółowy program egzaminów, jaki należy stosować przy egzaminach.

Nauka powyższych przedmiotów polegać winna na dokładnem zaznajomieniu się z obowiązującymi przepisami prawnymi, jedynie przyswojenie ogólnych zasad skarbowości publicznej należy oprzeć na przestudjowaniu zgodnie ze szczegółowym programem odpowiednich wydawnictw, z których najbardziej użytecznym byłaby książka p. t. „Nauka skarbowości“ Adama Krzyżanowskiego.

PROGRAM EGZAMINU PRAKTYCZNEGO

dla kandydatów na sekretarzy gminnych.

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustrój Państwa Polskiego, podział władz: ustawodawcza, wykonawcza i sądowa.

Prezydent Rzeczypospolitej, Najwyższa Izba Kontroli.

Skład i kadencja Sejmu i Senatu, stanowisko posłów i senatorów, kompetencje władzy ustawodawczej, otwieranie, odraczenie i zamykanie Sejmu i Senatu, funkcjonowanie władzy ustawodawczej, sesja budżetowa, rozwiązanie Sejmu i Senatu, kontrola parlamentu nad administracją, prawo interpelacji.

Władza wykonawcza, rząd, Rada Ministrów, skład, przewodnictwo, kompetencje, Prezes Rady Ministrów i Ministrowie, stanowisko Prezesa Rady Ministrów i Ministrów.

Samorząd, zespolenie, udział obywateli w administracji, samorząd gospodarczy, nadzór nad samorządem.

Kontrola legalności aktów administracyjnych, Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Władza sądowa, stanowisko sędziów — przywileje, stosunek sądów do ustaw, Trybunał Kompetencyjny.

Powszechne obowiązki i prawa obywatela, zawieszanie praw obywatelskich, stan wyjątkowy i wojenny, sądy wyjątkowe.

Zmiana Konstytucji.

Ogólne zasady nowego projektu Konstytucji.

2. Przepisy o organizacji i o zakresie działania władz rządowych, a w szczególności władz administracji ogólnej.

Centralizacja, decentralizacja, koncentracja, dekoncentracja, zespolenie, władza jednostkowa i kolegjalna, udział czynnika obywatelskiego w administracji.

Administracja ogólna i specjalna i jej rodzaje (rolna, wodna, przemysłowa i t. p.).

Władze centralne, Ministerstwa, ich liczba, zakres działania.

Urzędy wojewódzkie, zakres działania wojewody, stanowisko wojewody w województwie, organizacja urzędu wojewódzkiego, rada wojewódzka (sejmik wojewódzki), wydział wojewódzki (izba wojewódzka), organizacja i zakres działania władz szkolnych oraz skarbowych. Inne władze i urzędy II instancji.

Starostwa, zakres działania starosty, organizacja starostwa, stanowisko starosty w powiecie, władze szkolne i skarbowe, inne władze i urzędy I instancji.

Organizacja sądownictwa powszechnego (cywilnego i karnego).

Organizacja i zakres działania Policji Państwowej.

3. Ustrój samorządu.

Istota samorządu, rodzaje samorządu, samorząd w Konstytucji z 17 marca 1921 r. Samorząd a autonomia.

Samorząd gmin wiejskich. Przepisy ogólne, zmiana granic gmin oraz znoszenie i tworzenie gmin wiejskich, zakres działania gminy, skład rady gminnej, kompetencje rady gminnej, posiedzenia rady gminnej i jej uchwały, zarząd gminny, skład zarządu gminnego, kompetencje kolegjalnego zarządu gminnego, regulamin wyboru członków rady gminnej oraz członków zarządu, kompetencje zarządu jednostkowego (wójta), samorząd gromadzki, sołtys, organ uchwalający gromady i jego kompetencje, nadzór nad gminami, nadzór w sprawach administracji rządowej.

Samorząd miejski. Gmina miejska i zmiana jej granic, zakres działania gminy miejskiej, rada miejska, skład i jej członkowie, kompetencje rady miejskiej, posiedzenia rady miejskiej i jej uchwały, zarząd miejski, magistrat, członkowie magistratu, kompetencje burmistrza, kompetencje magistratu i jego członków, posiedzenia magistratu i jego uchwały, regulaminy wyborcze do rady miejskiej i członków zarządu, nadzór nad samorządem miejskim, nadzór w sprawach administracji rządowej.

Samorząd powiatowy. Granice powiatowych związków samorządowych, zakres działania, organy powiatowych związków samorządowych: rada powiatowa, wydział powiatowy i przewodniczący wydziału powiatowego, kompetencje tych organów, nadzór państwowy nad samorządem powiatowym.

Samorząd wojewódzki. Zakres działania, organy, kompetencje organów, (dotyczy tylko województw: poznańskiego i pomorskiego).

Kontrola wewnętrzna. Komisje rewizyjne, skład, sposób urzędowania, kompetencje, znaczenie wniosków komisji rewizyjnych.

Pracownicy samorządowi. Charakter stosunku służbowego, środki prawne w sprawach pracowniczych, obowiązki i prawa, uposażenie, statut etatu stanowisk służbowych, ubezpieczenie społeczne pracowników, odpowiedzialność dyscyplinarna, uprawnienia władz nadzorczych w sprawach pracowniczych.

4. Zadania i obowiązki samorządu gminnego.

Działalność samorządu:

- a) obowiązkowa,
- b) dobrowolna.

Działalność gminy w zakresie administracji rządowej.

Obowiązki samorządu gminnego w zakresie: szkolnictwa i oświaty, dróg, rolnictwa, hodowli i weterynarii, zdrowotności, opieki społecznej, ochrony pracy, zwalczania bezrobocia, spraw budowlanych, rozbudowy osiedli, odbudowy, ubezpieczeń społecznych i rzeczowych, kas pożyczkowo-oszczędnościowych, statystyki, aktów stanu cywilnego i ewidencji ruchu ludności, przepisów wojskowych, wychowania fizycznego, administracji sprawiedliwości i sądownictwa, przebudowy ustroju rolnego, bezpieczeństwa publicznego, spraw

komunikacyjnych i wodnych, przemysłowych i handlowych, wyznaniowych.

Stosunek samorządu do organizacji społecznych i spółdzielczych L. O. P. P., Straż pożarna, organizacja młodzieży P. W. i W. F. i t. p.

Metody pracy społecznej w gminie, zasady spółdzielczości.

5. Prawo administracyjne.

Administracja publiczna i prawo administracyjne, władza administracyjna i organ administracyjny, właściwość rzeczowa i miejscowa, wyłączenie urzędników, strony i osoby interesowane, warunki formalne podania (prośby), wezwania, doręczenia, terminy, akt administracyjny, forma decyzji, rodzaje decyzji, ostateczność i prawomocność decyzji, skrupowanie ustawowe i swobodne uznanie władzy administracyjnej, środki prawne, koszty w postępowaniu administracyjnym, dziedziny administracji wyłączone z przepisów o postępowaniu administracyjnym, władza egzekucyjna i organ egzekucyjny, tytuł wykonawczy, zabezpieczenie wykonania, środki egzekucyjne, środki prawne w postępowaniu egzekucyjnym, tryb postępowania przy egzekucji świadczeń pieniężnych i wykonaniu zastępczym, koszty postępowania, odszkodowanie gmin, sądownictwo administracyjne.

Ogólne wiadomości o prawie, o obywatelstwie, o cudzoziemcach, o stowarzyszeniach, o zgromadzeniach, o broni, amunicji i materiałach wybuchowych.

Język urzędowy.

6. Ogólne zasady skarbowości publicznej.

Pojęcie skarbowości, znamiona charakterystyczne gospodarstwa publicznego w odróżnieniu od prywatnego, naczelne zasady polityki skarbowej.

Budżet, pojęcie, celowość i forma budżetu, przygotowanie budżetu, czas trwania, prawdziwość, zupełność i jedność budżetu, specjalizacja, virement.

Ustawa budżetowa, prowizorja, kredyty dodatkowe, wykonanie budżetu, kontrola budżetu, równowaga budżetu, niedobór budżetowy.

Wydatki, granice wydatków, wydatki pieniężne i w naturaljach, wytwórcze i niewytwórcze, zwyczajne i nadzwyczajne, osobiste i rzeczowe, pieniężne i w naturze, stosunek wydatków do dochodów.

Dochody, pojęcie i podział, zwyczajne i nadzwyczajne, publiczne i prywatne, najważniejsze grupy dochodów publicznych: podatki, cła, opłaty, dochody z przedsiębiorstw, dochody z monopoli.

Podatki, istota, pojęcie i podział podatków: bezpośrednie i pośrednie, osobiste i rzeczowe, zwyczajne i nadzwyczajne. Zasady i granice opodatkowania.

Nakładanie i ściąganie podatków.

Postępowanie egzekucyjne władz skarbowych.

7. Skarbowość samorządowa.

Samoistne podatki gminne, dodatki do podatków państwowych, udział w podatkach państwowych, uchwały finansowe związków samorządowych wymagające zatwierdzenia, opłaty i dopłaty, zasady prowadzenia przedsiębiorstw samorządowych z uwagi na dochody, pożyczki jako źródło dochodowe, rodzaje pożyczek, pokrywanie przez powiatowe związki samorządowe deficytów gmin wiejskich, władze uprawnione do zatwierdzania uchwał w sprawach finansowych, postępowanie przy zatwierdzaniu uchwał finansowych, tok instancyj w sprawach odwołań od decyzji władz nadzorczych, dotyczących uchwał finansowych związków samorządowych, data wejścia w życie zatwierdzonej uchwały finansowej, zasady wymiaru i poboru danin komunalnych, tok instancyj w sprawach odwołań płatników od decyzji wymiarowej związków samorządowych, sankcje karne przewidziane w ustawie o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, uzyskiwanie przez gminy miejskie uprawnień finansowych miast, samoistny podatek wyrównawczy, źródła dochodowe samorządu z ustawy drogowej.

8. Prawo budżetowe związków samorządowych.

a) pojęcia ogólne.

Cel budżetu, sporządzenie, uchwalenie i zatwierdzenie budżetu, przedmiot budżetu, charakter budżetu (norma praw-

na i plan gospodarki finansowej), jawność budżetu, podstawowe zasady budżetu, preliminarz budżetowy, zmiany w budżecie, części składowe budżetu, podział budżetu.

b) p o j ę c i a s z c z e g ó ł o w e.

Formularz budżetowy, terminy prac nad budżetem, technika zestawienia budżetu, treść budżetu.

9. Rachunkowość.

a) p o j ę c i a o g ó ł n e.

Pojęcie rachunkowości (rachunkowość jako nauka i jako umiejętność), cele rachunkowości, istota rachunkowości podwójnej.

b) w i a d o m o ś c i s z c z e g ó ł o w e.

Definicja, cele i zadania rachunkowości związków samorządowych, różnica pomiędzy rachunkowością gospodarstwa prywatnego i rachunkowością związku samorządowego, budżet a rachunkowość, obroty, sumy, rachunki (budżetowe i pozabudżetowe), majątki i kapitały trwałe własne i obce (długoterminowe), majątek i kapitały płynne w rachunkowości samorządowej, dokumenty i ich znaczenie dla rachunkowości, forma zapisywania obrotów, podział ksiąg, założenie i technika prowadzenia ksiąg, poprawianie błędów w dokumentach i księgach rachunkowych, zamykanie rachunków, rachunki zamknięte, sporządzanie okresowych i rocznych sprawozdań rachunkowych.

Instrukcja kasowo - rachunkowa (dokładna znajomość).

10. Przepisy kancelaryjne.

Instrukcja kancelaryjna — (dokładna znajomość).

Czynności kancelaryjne, odbiór i podział pism, przeglądanie korespondencji przez wójta, obieg akt, wykaz akt, rejestracja akt, rejestracja spraw perjodycznych, sprawy nie podlegające rejestracji, numer sprawy, forma załatwiania, sporządzanie czystopisów, podpisywanie i data pisma, wysyłanie i doręczanie pism, przypomnienia, teczki podręczne, przechowywanie akt terminowych, przechowywanie akt ostatecznie załatwionych, przechowywanie okólników, sprawozdania perjodyczne, księgi nie posiadające charakteru rejestrów kancelaryjnych, księgi uchwał, kontrola kancelarii.

Wzór pisma referatowego, odrębnego, wzór protokołu posiedzenia rady gminnej, zarządu gminnego, sesji sołtysów. Opłaty stemplowe.

11. Prawo karne.

Główne idee przewodnie polskiego prawa karnego.

Przestępstwo, podział przestępstw (wykroczenia, występki, zbrodnie), zasady odpowiedzialności, usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo, zbieg przestępstw i przepisów ustawy, przestępcy, kary zasadnicze, skutki skazania, kary, dodatkowe, warunkowe, zawieszenie wykonania kary, warunkowe zwolnienie, środki zabezpieczające, przedawnienie, zatarcie, skazanie.

Najważniejsze zbrodnie, ich stany faktyczne i sankcje karne ze szczególnem uwzględnieniem następujących działów: zbrodnie stanu, przestępstwa przeciw zrzeczeniom prawno - publicznym, przeciwko głosowaniu w sprawach publicznych, przeciw władzom i urzędom, przeciwko porządkowi publicznemu, przeciwko dokumentom, przeciwko stanowi cywilnemu i dowodom tożsamości, przestępstwa urzędnicze.

12. Prawo o wykroczeniach.

Ogólne zasady prawa o wykroczeniach. Wykroczenia przeciwko porządkowi publicznemu, przeciw bezpieczeństwu, przeciw zdrowiu publicznemu, przeciw poszczególnym osobom, przeciw mieniu.

13. Przepisy o postępowaniu karnem i karno - administracyjnym.

Podstawowe zasady postępowania karnego, władze współdziałające w postępowaniu karnem (sądy, prokuratura, władze bezpieczeństwa), podział sądów (grodzkie, okręgowe, apelacyjne, Sąd Najwyższy, sądy przysięgłych), zakres działania sądów, władz prokuratorskich, sędziów śledczych i policji w sprawach karnych, strony w postępowaniu karnem, oskarżyciel publiczny (prokurator), stosunek władz sądowych do prokuratorskich, pokrzywdzony, oskarżyciel prywatny, powód cywilny, oskarżony, podejrzany, uprawnienia i obowiązki oskarżonego względnie podejrzanego, środki zapobiegawcze (tymczasowe aresztowanie, kaucja i poręczenie, za-

kaz wydalenia i dozór policji, listy gończe), doręczanie wezwań, przeglądanie akt i otrzymywanie odpisów, terminy, wyrok zażalenia, apelacja, karanie, postępowanie w sprawach karno - administracyjnych.

14. Prawo cywilne.

Różnica między prawem prywatnem (cywilnem) a publicznem.

Kodeksy cywilne obowiązujące w danej dzielnicy.

Osoby fizyczne: ich zdolność prawna i zdolność do działań prawnych, nazwisko i imię, nieobecność, akty stanu cywilnego, osoby prawne, ich zdolność prawna i zdolność do działań prawnych, zrzeszenia i fundacje.

Rzeczy nieruchome i ruchome, rzeczy wycofane z obiegu: rzeczy oddane do użytku publicznego oraz rzeczy kościelne.

Akty prawne, akty formalne i nieformalne, znaczenie błędu i przymusu przy zawarciu aktu prawnego.

Prawo rzeczowe, prawo własności i posiadanie, sposoby nabycia prawa własności, ograniczenie prawa własności, wyłączenie, współwłasność, służebności gruntowe i osobiste użytkowanie, zastaw i hipoteka, przywileje hipoteczne, postępowanie dotyczące ksiąg wieczystych.

Zobowiązania: a) umowne, kupno — sprzedaż — najem, darowizna, dożywocie, umowa, zlecenia i pełnomocnictwo, umowa o pracę i t. d., weksel, b) odpowiedzialność za szkody i straty, wypadki losowe i siła wyższa.

Prawo rodzinne, pokrewieństwo i powinowactwo, małżeństwo i warunki jego ważności, stosunki osobiste i majątkowe małżonków, rozwód i separacja, stosunki rodziców i dzieci, dzieci ślubne, adoptowane i uprawnione, opieka i kuratela.

Dziedziczenie, dziedziczenie testamentowe, forma testamentu, ograniczenie swobody testamentowej, część nierozrządzalna czyli zachówek, zapisy, dziedziczenie beztestamentowe, przyjęcie spadku i jego następstwa, zrzeczenie się spadku.

15. Przepisy postępowania cywilnego.

Ogólne zasady postępowania cywilnego, właściwość rzeczowa sądu, właściwość miejscowa, strony, koszty procesu, prawo ubogich, pisma procesowe, interwencja główna i uboczna, warunki ważności pozwu, doręczanie wezwań, terminy, zażalenia, kasacja, wznowienie postępowania, postępowanie nakazowe, postępowanie upominawcze, zabezpieczenie kosztów procesu, sąd polubowny, postępowanie przed sądem polubownym, skarga o uchylenie wyroku, natychmiastowa wykonalność wyroków.

ROZCIĄGIĘCIE PRZEPISÓW POLICYJNO BUDOWLAN YCH DLA GMIN MIEJSKICH NA NIEKTÓRE OSIEDLA GMIN WIEJSKICH NA OBSZARZE WOJEWÓDZTWA KRAKOWSKIEGO.

W sprawie powyższej ukazało się rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 maja 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 393), którem na podstawie art. 414 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) i art. 2 pkt. a) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 479) zarządono, co następuje:

Przepisy dla gmin miejskich, zawarte w art. 172 — 263 rozporządzenia o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli z wyłączeniem postanowień o odległościach, zawartych w art. 178, 193 i 196, i z zachowaniem odnośnych postanowień, zawartych w art. 264, 265, 266, 267, 277, 278, 279, 281 i 282 tegoż rozporządzenia, rozciąga się na niezaliczone w poczet miast następujące osiedla na obszarze powiatu i województwa krakowskiego:

1) Bronowice Małe, 2) Bronowice Wielkie, 3) Borek Fałęcki, 4) Czyżyny, 5) Prokocim, 6) Kobierzyn, 7) Łagiewniki, 8) Prądnik Biały, 9) Prądnik Czerwony, 10) Przegorzały, 11) Pychowice, 12) Rakowice, 13) Witkowice, 14) Wola Duchacka, 15) Wola Justowska.

WPLATY NA RZECZ FUNDUSZU PRACY.

Zgodnie z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 30 maja r. b. Nr. D. III. 9071/3/34, w celu

Z DZIAŁALNOŚCI PIOTRKOWSKIEGO ZWIĄZKU SAMORZĄDOWEGO (WOJ. ŁÓDZKIE) W ZAKRESIE GOSPODARKI DROGOWEJ W R. 1933/34.

Zakres robót przy budowie i konserwacji dróg w r. 1933/34 wobec zmniejszonych wpływów pieniężnych ograniczał się tylko do najpilniejszych potrzeb drogowych.

Utrzymanie dróg państwowych:

Ogólna długość dróg państwowych w powiecie piotrkowskim wynosi 125 km. Na ich utrzymanie wydatkowano ogółem 96.702 zł., z czego na płacę dróżników i służbę drogową przeznaczono 35.438 zł., co stanowi 37% ogólnej sumy, na dostawę materiałów kamiennych 40.528 zł., na przebrukowanie jezdni 10.061 zł., na naprawę mostów 2.762 zł. i resztę na inne wydatki. Koszt utrzymania 1 km. drogi państwowej wyniósł 744 zł. Część wydatków na drogi państwowe w wysokości 33.360 zł. pokryto z kredytów Rady Powiatowej w ten sposób, że płatnicy podatków, posiadający zaległości w podatkach samorządowych, dostarczyli na spłatę tych ostatnich kamień potrzebny do naprawy dróg państwowych. Wydział powiatowy uzyskał od władz wojewódzkich uznanie powyższego zadłużenia Skarbu Państwa i zapewnienie zwrotu wydatkowanej kwoty.

Utrzymanie dróg wojewódzkich i powiatowych:

Ogólna długość dróg tej kategorii wynosi 176 km., w czym 145 km. dróg bitych i 31 km. gruntowych. Ogólny koszt robót na tych drogach wyniósł 164.786 zł., z czego na administrację i utrzymanie personelu biurowego wydatkowano 27.233 zł., na utrzymanie linjowej służby drogowej — 41.786 zł., na dostawę materiałów kamiennych 49.957 zł., na roboty konserwacyjne — 9.410 zł., na roboty renowacyjne — 11.937 zł., na kupno i naprawę maszyn — 6.470 zł., na sadzenie drzewek — 6.170 zł., na naprawę mostów — 1.631 zł., resztę na inne wydatki. Średnio koszt utrzymania 1 km. dróg samorządowych bitych wyniósł 930 zł. i gruntowych 33 zł.

Budowa dróg powiatowych:

W roku 1933/34 wykończono całkowicie budowę drogi powiatowej Kamięnsk — Bełchatów na długości 4,415 km. Przez zbudowanie tego odcinka droga Kamięnsk — Bełchatów, ogólnej długości około 22 km., stanowiąca jedną z najważniejszych arterij komunikacyjnych w powiecie, została ostatecznie wykończona. Koszt budowy tego odcinka drogi wy-

ujednoczenia dotychczasowej różnorodnej nomenklatury przekazów na rzecz Funduszu Pracy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem okólnem z dnia 5 lipca 1934 r. Nr. G. B. 15 — 12 — 4 zaleciło, aby przy przesyłaniu temu Funduszowi należności z tytułu potrąceń od nietatowych pracowników podawać zawsze na blankietach dokładny tytuł wpłaconej kwoty, używając następującego określenia:

Z tyt. „potrąceń od uposażeń pracowników na rzecz Funduszu Pracy za miesiąc...“.

niósł 83.350 zł., z czego z funduszy samorządowych 15.158 zł., z pożyczki Funduszu Pracy 55.692 zł. i z dotacji Min. Opieki Społecznej 12.500 zł. Poza to wykonano robót ziemnych na drodze powiatowej Szczerców — Chabielice na długości 5,756 km. Koszt powyższych robót ziemnych wyniósł 47.808 zł., w czym 14.308 zł. z pożyczki Funduszu Pracy i 33.500 zł. z dotacji Min. Opieki Społecznej.

Utrzymanie i budowa dróg gminnych:

Ogólna długość dróg gminnych wynosi 2.734 km., z czego przypada na drogi bite 210,63 km., na drogi żwirowane 157,78 km. i na drogi gruntowe 2.365,69 km. W roku sprawozdawczym wybudowano dróg szosowych i brukowanych 16 km., wyźwirowano dróg 18 km. Wydatki na budowę dróg wyniosły w gotówce 48.710 zł., na żwirowanie 2.610 zł., na budowę mostów i przepustów — 7.470 zł., na naprawę mostów 5.300 zł., sadzenie drzewek 950 zł. oraz na administrację 6.870 zł.

ZWALCZANIE JAGLICZY NA TERENIE POWIATU TORUŃSKIEGO (WOJ. POMORSKIE).

W roku 1933/34 na terenie powiatu była czynna jedna przychodnia przeciwjaglicza w Chełmży, gdzie zarejestrowano ogółem 197 chorych na jaglicę. Z tych 132 chorych leczyło się systematycznie, reszta zaś z powodu odległości zamieszkania zgłaszała się tylko po lekarstwa.

Ogółem udzielono porad i zabiegów leczniczych chorym i podejrzanym na jaglicę — 6540, członkom zaś rodzin, mającym styczność z chorymi, udzielono porad zapobiegawczych — 2435. Prócz tego pielęgniarka przychodni odwiedziła w domu 871 osób. Z ogólnej liczby 197 leczonych chorych wyleczono 35 osób.

Poza stałą pracą w przychodni personel w osobie lekarza i pielęgniarki przeprowadził przeglądy robotników i ich rodzin w miejscowościach położonych w dalszej odległości od Chełmży. W czasie tych przeglądów chorzy i podejrzeni na jaglicę byli imiennie zarejestrowani i rozdawano im lekarstwa, pouczając jednocześnie o możliwości korzystania ze stałej pomocy lekarskiej w przychodni. Ogółem zbzdano 663 osób, z pośród których okazało się chorych 41 osób (6%) i podejrzanym o jaglicę 10 osób (1,5%).

Przeglądy masowe robotników i członków ich rodzin w poszczególnych miejscowościach stanowią pewien postęp w akcji zwalczania jaglicy, chociażby

z tego względu, że w ten sposób chorzy są imiennie rejestrowani i leczeni. Leczenie to polega na rozdawnictwie leków. Jest to oczywiście niedostateczna pomoc, która nie może zastąpić stałego systematycznego leczenia w przychodni, lecz była to jedyna możliwa forma niesienia pomocy chorym na jaglicę w miejscowościach, położonych w znacznej odległości od przychodni przeciwjagliczej.

Na akcję przeciwjagliczą wydano w roku sprawozdawczym 2.194,95 zł.

WYSOKOŚĆ OPŁAT ZA ZMIANĘ PRZETERMINOWANYCH ŚWIADECTW POCHODZENIA ZWIERZĄT W POWIECIE CHEŁMSKIM (WOJ. LUBELSKIE).

Wydział powiatowy postanowił za zmianę przeterminowanych świadectw pochodzenia zwierząt, wydawanych przez komisję targową na targowiskach zwierzęcych oraz przez lekarzy weterynaryjnych i ogładaczy, urzędujących w rzeźniach publicznych i wywozowych w powiecie, pobierać opłaty w wysokości:

- a) od dorosłych sztuk zł. 0,60,
- b) od cieląt, owiec, kóz i prosiąt zł. 0,20.

Wpływy z opłat pobieranych na targowiskach przez komisję targową przeznacza się na rzecz danej osady lub zarządu gminnego, wpływy zaś pobierane przez personel weterynaryjny w rzeźniach — na rzecz wydziału powiatowego.

Z DZIAŁALNOŚCI WYDZIAŁU I BIURA ZWIĄZKU POLSKICH KAS OSZCZĘDNOŚCI WE LWOWIE W R. 1933.

Ogólna liczba kas, należących do Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie, wynosi obecnie 99, w tem: miejskich — 31, powiatowych — 64, Związku Międzykomunalnego — 2 oraz niekomunalnych — 2. Aczkolwiek miejskie kasy oszczędności znajdują się w poważnej mniejszości, to jednak — o ile chodzi o kapitał wkładkowy — są dominującym czynnikiem, gdyż reprezentują kapitał 118.893.200 zł. i 7.116.800 dolarów, podczas gdy powiatowe kasy oszczędności rozporządzają kapitałem wkładkowym 43.042.800 zł. i 1.058.200 dolarów. Kapitał wkładkowy w kasach oszczędności związków międzykomunalnych wynosi 2.632.200 zł. i 14.300 dolarów, zaś w niekomunalnych — 25.101.700 zł. i 1.827.200 dolarów.

Rok 1933 był w czasach powojennych pierwszym rokiem, w którym dał się zaznaczyć bardzo poważny spadek samych wkładek. Albowiem, gdy rok 1932 zamknięto ze stanem

wkładow	zł. 297.533.446,11
to rok 1933 wykazuje	„ 247.162.935,72

spadek wynosi zatem zł. 50.370.510,39

Zmniejszenie się stanu wkładek nie zostało spowodowane normalnym rozwojem procesu kapitalizacji, natomiast nastąpiło bardzo poważne zmniejszenie się kapitału wkładkowego z powodu znacznego ubytku wkładów dolarowych.

Wkłady złotowe w 1932 r. wynosiły	zł. 160.138.902,93
zaś z końcem 1933 r.	„ 190.569.930,39

wzrosły zatem o zł. 30.431.027,46

Natomiast wkłady dolarowe w r.

1932 wynosiły	\$ 15.524.807,14
zaś z końcem 1933 r.	\$ 10.016.461,12

spadły zatem o \$ 5.508.346,02 = zł. 18.317.834,81

Gwałtowna dewaluacja dolara, zapoczątkowana w kwietniu 1933 r., spowodowała, że oficjalny kurs dolara, notowany przez Bank Polski na dzień 31 grudnia 1933 r. wynosił 5,65 zł. za 1 \$, który to wskaźnik przeliczeniowy zastosowały wszystkie kasy Związku na dzień 31 grudnia 1933 r. Spadek kursu dolara spowodował zmniejszenie się stanu wkładów oszczędnościowych o zł. 32.052.675,58. A zatem ogólny spadek kapitału wkładkowego, po uwzględnieniu spadku z powodu wycofania wkładów dolarowych w sumie zł. 18.317.834,12, wynosi złotych 50.370.510,39.

Podobnie zmniejszyła się ilość książeczek dolarowych o 15.351 sztuk przy jednoczesnym zwiększeniu się ilości książeczek złotych o 9.074 sztuk. Ogólny stan książeczek zmniejszył się zatem o 6.277 sztuk.

Wzrost wkładów złotych o przeszło 30.431.000 zł. wskazuje na to, że społeczeństwo skonwertowało znaczną ilość oszczędności dolarowych na wkłady złotowe, zatem załamanie się dolara spowodowało znaczny wzrost zaufania do waluty krajowej.

Po stronie aktywów rok 1933 wykazuje objaw ściągania kredytów i restrykcji. Kredyty hipoteczne spadły o 4.566.000 złotych, natomiast wzrost o 9.784.000 zł. wykazują pożyczki komunalne, co jest raczej przejawem procesu porządkowania zadłużenia samorządów w kasach oszczędności, aniżeli wpływem zaciągnięcia nowych kredytów. Lecz mimo to jeszcze poważna ilość pożyczek samorządów znajduje się ukryta w portfelu wekslowym i w innych pozycjach aktywów, ponieważ ogólne zadłużenie samorządów jest o blisko 12 milionów zł. wyższe, niż wykazana suma zł. 26.655.009,23 pożyczek komunalnych, w której wykazane jest tylko długoterminowe skrytowane zadłużenie samorządów. To zadłużenie samorządów było w ciągu roku kilkakrotnie przedmiotem narad Wydziału Związku i przedstawicieli Związku z reprezentantami Władz Nadzorczych. Postulaty ich szły w tym kierunku, aby zadłużenia te uporządkować i doprowadzić pod względem formalno - prawnym do należytej formy, a następnie dla kas, których płynność jest bardzo niska, rozpocząć akcję skonwertowania tych zadłużeń w innych instytucjach. Umożliwiłoby to samorządom uzyskanie długoterminowych pożyczek na spłatę zobowiązań w kasach oszczędności i doprowadziło zadłużenia do normy, nieprzekraczającej możliwości kredytowych najbardziej obciążonych tym kredytem kas.

ZAKŁAD ZASTAWNICZY K. K. O. POWIATU WARSZAWSKIEGO.

Na jednym z ostatnich posiedzeń Wydziału Powiatowego uchwalony został statut Zakładu Zastawniczego Komunalnej Kasy Oszczędności. Kapitał zakładowy Zakładu wynosić ma 250.000 zł., kredyt krótkoterminowy — 3 miesiące pod zastaw złota, srebra i drogocennych kamieni, oprocentowanie 12%

rocznie. Dochody przeznaczone są w części na r/k K. K. O., w części na cele użyteczności publicznej powiatu warszawskiego. W zakresie administracyjnym Zakład podporządkowany byłby Zarządowi i Radzie Kasy. Uchwała powyższa wymaga zatwierdzenia władz nadzorczych.

ODSTĄPIENIE AKCYJ KOLEI LOKALNYCH MINISTERSTWA KOMUNIKACJI PRZEZ TORUŃSKI ZWIĄZEK POWIATOWY (WOJ. POMORSKIE).

W posiadaniu toruńskiego związku powiatowego znajduje się pakiet akcji spółek akcyjnych kolei lokalnych Chełmża — Mełno, Toruń — Czarnowo i Toruń — Lubicz wartości nominalnej przeszło 100.000 zł. W porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji rada powiatowa uchwaliła dokonać transakcji zamiennej, która polega na odstąpieniu Ministerstwu wszystkich akcji wzamian za kamień z państwowych kamieniołomów na budowę szosa na ogólną sumę zł. 90.000.

ZJAZD ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO WE LWOWIE.

Dnia 8 lipca b. r. odbyło się we Lwowie doroczne Zgromadzenie Delegatów Związku Pracowników Samorządu Terytorjalnego R. P., w którym wzięło udział zgórą 400 delegatów z całej Polski.

Zgromadzenie Delegatów uchwaliło zatwierdzić połączenie Związku ze Związkiem Pracowników Samorządu Powiatowego R. P. Z tą chwilą istniejące dwa związki odrębne zostały połączone w jeden związek pod nazwą: „Związek Pracowników Samorządu Terytorjalnego R. P.“, który skupia w swych szeregach pracowników gmin wiejskich, pracowników samorządu powiatowego oraz zawodowych wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

W rezultacie obrad Zjazd powziął m. inn. następującą uchwałę:

I. Uregulowanie stosunków służbowych pracowników samorządowych *nie powinno* mieć na celu ograniczenia praw pracowników samorządowych w porównaniu z prawami, posiadanymi przez prywatny świat pracy, a przeciwnie, winno mieć na celu stabilizację stosunków i stałość służby, gdyż tego wymaga zarówno interes samorządu jak i charakter pracy.

II. Walny Zjazd opowiada się za uregulowaniem stosunków służbowych na następujących zasadach:

1) Stosunek służbowy winien być publiczno - prawnym. Pracownikami o publiczno - prawnym charakterze służbowym winny być obsadzone wszystkie stanowiska niezbędne do sprawnego wykonywania zadań, ciążących na związkach samorządowych.

2) Pracownikom samorządowym winna być zapewniona stałość służby, aby zmiany personalne organów samorządowych, pochodzących z wyboru czy z nominacji, bądź zmiany osób, sprawujących nadzór

nad samorządem nie powodowały zmian w składzie osobowym pracowników samorządowych. Dotychczasowy system ciągłych zmian doskonale sprzyja protekcjonalizmowi i nepotyzmowi, dezorganizuje pracę i naraża związki samorządowe na poważne obciążenia.

Wszelkie prawa, nabyte przez pracowników, a korzystniejsze od ustalonych przez nowe przepisy, winny być zachowane.

3) Ustawa winna wyraźnie określić prawa i obowiązki pracowników samorządowych.

4) Ustawa o odpowiedzialności dyscyplinarnej winna gwarantować pełną obiektywność zarówno przy ustalaniu winy, jak i wymiarze kary. W tym celu winny być powołane niezależne komisje z udziałem przedstawiciela samorządu i pracowników pod przewodnictwem sędziego oraz niezależni rzecznicy dyscyplinarni.

Z DZIAŁALNOŚCI UNIwersYTETU POWSZECHNEGO W KATOWICACH (WOJ. ŚLĄSKIE) W 1933/34 R.

Rok 1933/34 był trzecim rokiem istnienia w Katowicach Wykładów Międzyświeclicowych, zwanych Uniwersytetem Powszechnym, zorganizowanych dla bezrobotnych. Lata ubiegłe wykazały, że dobrze pomyślana i przeprowadzona praca oświatowa wśród bezrobotnych jest nader istotnym środkiem oddziaływania na umysłowość człowieka, który pozbawiony warsztatu pracy może bardzo łatwo wykołeić się. Uniwersytet w akcji świetlicowej stanowił samodzielną jednostkę organizacyjną, posiadał oddzielne kierownictwo i własny samorząd słuchaczy.

Wykłady odbywały się trzy razy tygodniowo w lokalu, oddanym bezpłatnie przez Magistrat m. Katowic na cele Uniwersytetu. Również praca prelegentów była bezinteresowna, wobec czego instytucja mogła być bez subwencji. Uczestnikami kursu byli wszyscy zgłaszający się bez żadnych ograniczeń. Uczestnictwo w kursie było bezpłatne. Liczba stałych uczestników wyniosła 59 osób.

Prace na kursie składały się z dwóch zasadniczych działów: wykładów wygłaszanych przez prelegentów oraz referatów i samodzielnych prac słuchaczy, opracowanych w 6 sekcjach — historycznej, gospodarczo - społecznej, kulturalno - oświatowej, czytelniczej, słowiańskiej i muzycznej. Sekcje prowadziły bardzo intensywną pracę w godzinach pozawykładowych. I tak np. sekcja kulturalno - oświatowa prowadziła żywy dziennik, muzyczna przygotowała bogaty repertuar do występów i imprez własnych, czytano wspólnie książki i t. p.

Uczestnicy kursu mieli do dyspozycji bogatą bibliotekę, liczącą 2.142 tomów oraz czytelnię, w której znajduje się stale 49 różnych pism (dzienników, tygodników, miesięczników). Czytelnia miała charakter publiczny. Korzystać z niej mógł każdy bezrobotny. Poza pismami w czytelni znajduje się radio oraz gry towarzyskie. Uczestnicy kursu byli zbiorowo kilkanaście razy w teatrze i w kinie na przedstawieniach, zakupionych przez Wojewódzki Fundusz Pracy lub Komisję Świeclicową.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 18. VII. 1934 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 5.31 $\frac{1}{2}$ zł. — 5.25 $\frac{1}{2}$ zł.
100 frank. szwajc. — 172.93 — 172.07 zł.
1 funt. szterl. — 26.79 — 26.53 zł.
100 frank. franc. — 35.00 zł. — 34.82 z'.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 18. VII. 1934 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna — — zł. 3 proc. pożycz. państw. budow. — — zł., 4 proc. państwowa pożycz. premjowa dolarowa zł. 53.10, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotych obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank. Roln. 83.25 zł. 4 $\frac{1}{2}$ proc. Listy Zastawne Ziemskie 48.50 zł. 5 $\frac{1}{2}$ proc. Listy Zastawne m. Warszawy 58.00 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy — — 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa — — zł.

5 $\frac{1}{2}$ proc. Listy Zastawne m. Łodzi 51.00 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina — — 8 $\frac{1}{2}$ proc. L. Z. m. Kielc — —
Akcje Banku Polskiego 86.00 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).

W dn. 18. VII. 1934 r. Warszawa.

Zyto 13.00 — 13.50 zł.
Pszenica 18.50 — 19.00 zł.
Jęczmień 15.00 — 15.50 zł.
Owies 14.00 — 14.50 zł.

NABIAŁ.

(Od dnia 18. VI. 1934 r. Warszawa).

Mleko niezbiierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.17 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 2.20 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.10 zł., mleczarskie solone 1.90 zł., osetkowe 1.50 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 $\frac{1}{2}$ proc. więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.07 zł.

Poradnik samorządowy

1. *Pytanie:* Zarząd Gminny zapytuje:

1) czy, z uwagi na postanowienia § 52 rozporządzenia M. S. Wewn. z dnia 23 maja 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 489), należy do dnia 1. I. 1935 r. zaniechać przedkładania M. S. W. odpisów zgłoszeń zamieszkania wz. Nr. 1 i zgłoszeń zm. miejsca zamieszkania wzór Nr. 2, o których mowa w § 34 pkt. a) i c);

2) czy straciły moc obowiązującą przepisy okólnika M. S. Wewn. Nr. 122 z dnia 13. X. 32 r. (Nr. AC 52/3 pkt. 6, lit. c, dotyczące przesyłania M. S. Wewn. odpisów zgłoszeń wzór Nr. 1 i 2 i wzór Nr. 1A i 2A, o których mowa w § 34, za pośrednictwem władzy administracji ogólnej, z uwagi na wydanie znowelizowanego rozporządzenia o meldunkach i księgach ludności;

3) jak należy dokonać zapisu w poszczególnych rubrykach rejestru mieszkańców podrzutka, akt urodzenia i nadanie nazwiska już nastąpiło;

4) czy w razie opuszczenia gminy przez osobę skazaną, której skutki kary są darowane w drodze amnestji, wzgl. łaski Prezydenta R. P., należy dane o tej karze przesłać do gminy nowego m. zam., zaznaczając o darowaniu, czy wogóle nie utrzymywać danych o karze w ewidencji;

5) czy w ramach uprawnień § 46 gmina może zwolnić mieszkańców gminy od dostarczania gminie zgłoszeń o urodzeniu i zgonie, a zapisu dokonać jedynie na podstawie metryki urodzenia względnie skreślić na podstawie metryki śmierci, nadesłanych przez urzęd. stanu cyw. Miejscowa ludność masowo uchyla się od spełnienia tych obowiązków, a jeżeli spełnia, to z wielkiem opóźnieniem. Czy w tym wypadku nie wystarczyłoby zameldowanie sołtysa, którego treść dla potrzeb gminy możnaby ustalić stosownie do ust. 2 lit. e § 46.

Odpowiedź: 1) Termin przesyłania zgłoszeń zamieszkania i zmiany miejsca zamieszkania (wzór Nr. 1 oraz Nr. 2) został ustalony na dzień 1 stycznia

1935 r., jednakże dotyczy to tylko przypadków nieustalenia poprzedniego i następnego m. zamieszkania. Natomiast odpisy zgłoszeń, dotyczących przyjazdu i wyjazdu zagranicę (§ 34 punkt b oraz d) należy przysyłać nadal, gdyż termin 1 stycznia niema w tych przypadkach zastosowania.

2) Zgłoszenia, dotyczące przyjazdów na zamieszkanie z zagranicy i wyjazdów na stałe (emigracja) zagranicę, należy przysyłać za pośrednictwem pow. wł. adm. og. stosownie do zaleceń okólnika M. S. Wewn. 122. Okólnik powyższy obowiązuje nadal.

3) Dziecko porzucone, którego rodzice nie są znani, a którego akt urodzenia został sporządzony, będzie zapisane na podstawie swej metryki urodzenia. Wpiszemy więc jego imię i nazwisko, które zostało mu nadane, w rubr. 2 dodając tam w nawiasie: („patrz akta“). Natomiast rubrykę 3 pozostawimy bez wypełnienia. Rubryki 4 — 11 nie następczą wątpliwości. Rubr. 12 (poprz. m. zam.) nie będzie również wypełniona, gdyż podrzutka traktować będziemy, jako urodzonego w gminie podrzucenia. Natomiast w rubr. 13 (prawne miejsce zamieszkania) wpisujemy imię i nazwisko oraz dokładny adres osoby, sprawującej władzę ojcowską, bądź instytucji, sprawującej opiekę. Inne rubryki wątpliwości nie następczą.

4) Pytanie to jest sformułowane niewyraźnie. Zawiadomienie o skazaniu powinno być odnotowane w rejestrze mieszkańców, stosownie do § 68 rozp. M. S. Wewn. Jeżeli po wyjeździe tego mieszkańca z gminy otrzymujemy następną informację o darowaniu kary — to nie wpisujemy jej do rejestru, gdyż dana osoba już opuściła gminę, lecz przesyłamy do gminy następnego m. zam., stosownie do ogólnej zasady, wyrażonej w § 32 rozp. M. S. Wewn.

5) Należy odróżniać obowiązek zawiadamiania (meldowania) o urodzeniu, zgonie lub małżeństwie od sposobu wykonania tego obowiązku.

Obowiązek meldowania tych przypadków został

nałożony na ludność ustawą (rozporządzeniem Prezydenta R. P. o ewid. i kontr. r. ludn., art. 11) i zmieniony być może tylko ustawą. Gmina ze swej strony obowiązana jest baczyć, aby ludność stosowała się do przepisów obowiązującego prawa. Jeżeli ludność uchyla się od wykonywania przepisów ustawy, to gmina tembardziej winna poczynić wszelkie kroki w zakresie nadzoru, stosując się w miarę potrzeby do przepisów karnych.

Natomiast jeżeli wykonanie tego obowiązku naręcza ludności poważne trudności, gmina może i powinna uprościć procedurę stosownie do § 46 rozp. M. S. Wewn.

Tak więc § 46 lit. c) rozp. M. S. Wewn. upoważnia gminę do stosowania uproszczonego postępowania przez dopuszczenie meldunków ustnych. Jeżeli zatem nadsyłanie pisemnych zawiadomień o urodzeniach jest dla ludności nazbyt uciążliwe, gmina może ustalić regulaminowo obowiązek ustnego powiadamiania gminy o fakcie urodzenia się dziecka. Np. osoby obowiązane do takiego zawiadomienia (a więc: właściciel domu, lokator, głowa rodziny, pracodawca — patrz art. 11 rozp. Prezydenta R. P.) mogą wypełnić ten obowiązek w gminach zbiorowych przez ustne zawiadomienie sołtysa. Po otrzymaniu tej in-

formacji gmina odnotuje ten fakt w terminarzu, aby w razie gdyby urząd stanu cywilnego zaniedbał nadesłać odpowiedni wyciąg z metryki, poczynić dalsze kroki. Gdyby gmina prowadziła kartotekę wieku (kartoteka z kart meldunkowych ułożona rocznikami), to gmina w tych wypadkach może sama wypełnić sobie dodatkowo kartę dla użytku wspomnianej kartoteki.

Gdyby, zdaniem gminy, takie uproszczenie było nazbyt daleko idącym, gmina może unormować tę kwestję w inny sposób, np. przez zaniechanie obowiązku wypełniania zawiadomień w 2 egz. i ograniczenia się tylko do jednego egzemplarza, lub w inny sposób.

Jednakże ludność obowiązana jest powiadamiać o tem gminę w ten, czy inny ustanowiony przez gminę w regulaminie sposób. Jest to konieczne dla tego, że urzędy stanu cywilnego mogą nie nadesłać wyciągu z metryki, a wówczas ucierpiałby na tem rejestr mieszkańców. Często zdarza się również, że rodzice nie zgłaszają urodzenia urzędnikowi stanu cywilnego, jak to ma np. często miejsce przy dzieciach nieślubnych, małżeństwach rytualnych i w wielu innych przypadkach.

B.

Wydawnictwa nadesłane

Rocznik Statystyczny miasta Radomia za rok 1931, opracowany przez Biuro Statystyczne Zarządu Miejskiego miasta Radomia. 1934. Str. 51.

Działalność Zarządu Miejskiego m. Radomia na polu statystyki ześrodkowuje się w Biurze Statystycznym, istniejącem przy Wydziale Administracyjnym. Świeżo wydany Rocznik za rok 1931 ukazuje się ze znacznym opóźnieniem z powodu trudności zebrania materiałów i przerwy w funkcjonowaniu biura. Opóźnienie w wydaniu rocznika nie obniżyło jednak wartości opracowania, z którego wyrobić sobie można jasny pogląd na stan miasta, warunki, w jakich żyje jego ludność i zadania, jakie stąd wynikają dla władz samorządowych Radomia.

W opracowanym Roczniku wprowadzono nowe tablice dla zagadnień, nieuwzględnionych w Roczniku za rok 1930, wychodząc z założenia, że treść rocznika winna być najszerszej ujęta i winna obrazować w sposób metodyczny, przejrzysty i wszechstronny wszelkie procesy, jakim podlega skupienie ludności na obszarze miasta, obejmującego przeszło 83.000 mieszkańców. W tym celu w miejsce 35 tablic, ujętych w dziesięciu grupach, jakie składały się na Rocznik 1930 roku, w pracy powyższej zamieszczono 126 tablic w osiemnastu grupach, z których nowe obejmują: obszar miasta, budowlę i mieszkania, ubezpieczenia społeczne, podatki państwowe, zdrowie publiczne i pracę; ponadto poprzednie działy zostały rozszerzone i uzupełnione.

Zygmunt Grzywacz, referent Ubezpieczeń Społecznych Urzędu Wojewódzkiego Lubelskiego. Ubezpieczenia Emerytalne i na wypadek braku pracy pracowników umysłowych w świetle najnowszych przepisów prawnych. Lublin 1934. Skład główny: Dom Książki Polskiej w Warszawie.

Dwukrotna nowelizacja rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, dokonana ustawami z dnia 22 marca 1933 r. (Dz. U. Nr. 27) i z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. Nr. 39), wprowadziła znaczne zmiany w ubezpieczeniu emerytalnem pracowników umysłowych.

Książka p. Grzywacza, zalecona przez Urząd Wojewódzki Lubelski, stanowi informator, oparty na zmienionych przepisach, obejmujących zagadnienie ubezpieczenia emerytalnego i na wypadek braku pracy pracowników umysłowych. Cena za egzemplarz wynosi 2 zł. łącznie z przesyłką pocztową. Pracownicy państwowi i samorządowi oraz in-

stytucyj publiczno - prawnych przy zamówieniach od 5 egz. wzwyz, skierowanych bezpośrednio do autora (Lublin, Urząd Wojewódzki, Wydział Pracy, Opieki i Zdrowia, ul. Lubomelska 5), korzystają z 20% opustu.

Gazeta Administracji i Policji Państwowej — dwutygodnik wydawany przez Min. Spraw Wewn., poświęcony prawu publicznemu, zagadnieniom administracji politycznej, samorządu i policji państwowej. Nr. 13 z dn. 1 lipca 1934 r. zawiera m. in.: H. Eile — Tradycja w Samorządzie. A. Robaczewski — Budżety państwowe (Administracji Państwowej, Przedsiębiorstw i Zakładów, Monopolów i Funduszy) w latach 1926/27, 1929/30, 1933/34, 1934/35 (ciąg dalszy). K. Oksza - Orzechowski — Rozwój ustawodawstwa o obywatelstwie we Francji.

Biuletyn Urzędniczy — organ związku stowarzyszeń urzędników państwowych z wykształceniem akademickim. Nr. 5 — 6 za maj — czerwiec 1934 r. zawiera m. in.: Sigma — Obsadzanie stanowisk urzędniczych. Eta — Prawo wyboru zaopatrzenia emerytalnego. Omikron — Zasady dobrej usławy uposażeniowej. J. S. Langrod — Ze studjów nad problemami prawa budowlanego.

Przewodnik Ubezpieczeniowy — dwutygodnik wydawany przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych. Nr. 13 z dn. 11 lipca 1934 r. zawiera m. in. Zasiłki przyznane strażnikom pożarnym przez P. Z. U. W. w maju 1934 r. Dr. F. Zarebski — Rachunek ubezpieczenia 1/3 sum oszacowania budowli w prywatnych zakładach ubezpieczeń. Inż. C. Łukasiewicz — Pożary od pioruna w 1932 r. Wukar — Pojęcie ukończonej budowli. Sesja Rady P. Z. U. W.

Przegląd Ubezpieczeń Społecznych — organ instytucyj ubezpieczeń społecznych. Nr. 7 za lipiec 1934 r. zawiera m. in.: J. Zawadzki — Odpowiedź krytykom ubezpieczeń społecznych. K. Roźniewicz — 10 lecie „Funduszu Bezrobocia“. Mgr. Z. Wyżnikiewicz — Konsekwencje wprowadzenia w życie ustawy scaleniowej w ustawodawstwie o ubezpieczeniu na wypadek inwalidztwa obowiązującym na G. Śląsku. K. Iwaszkiewiczówna i J. Neyman — Sprawozdanie tymczasowe z badań Instytutu Spraw Społecznych nad chorobowością techniczną robotników, zatrudnionych w niektórych przemysłach. B. Kondratjew — rachunkowości w ubezpieczalniach społecznych.